

**ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»**

Навчально-науковий юридичний інститут

Сіщук Л. В.

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ

**методичні вказівки для підготовки до
семінарських занять магістрантів 1-го курсу
заочної форми навчання
спеціальності «Право»**

Івано-Франківськ – 2021

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 2 від 20 жовтня 2021 р.)

Схвалено Науково-методичною радою навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 2 від 17 листопада 2021 р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 4 від 15 грудня 2021 р.)

Рецензенти:

Зозуляк Ольга Ігорівна

доктор юридичних наук, професор кафедри цивільного права навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Васильєва Вікторія Валентинівна

кандидат юридичних наук, науковий співробітник Лабораторії проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України

Сіщук Л. В. Корпоративне управління: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять магістрантів 1-го курсу заочної форми навчання спеціальності «Право». Івано-Франківськ: Навчально-науковий юридичний інститут ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2021. 35 с.

Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять з навчальної дисципліни «Корпоративне управління» розроблені на основі навчального плану підготовки магістра спеціальності 081 «Право» ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника». В посібнику викладені завдання до семінарських занять з дисципліни «Корпоративне управління», які включають короткі методичні рекомендації, що полегшать підготовку до занять, переліки питань, які виносяться на обговорення на занятті, практичні завдання для закріплення теоретичного матеріалу. До кожної теми міститься перелік базової і допоміжної літератури, а також розширений перелік нормативно-правових актів, які регулюють відносини, що виникають при здійсненні управління юридичними особами корпоративного типу. Методичні вказівки призначені для студентів та аспірантів.

© Сіщук Л. В., 2021

© ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ».....	5
ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	10
Семінарське заняття № 1. Принципи корпоративного управління.....	10
Семінарське заняття № 2. Органи управління в товариствах з обмеженою і додатковою відповідальністю.....	14
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ.....	20
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ДОМАШНІХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ.....	22
БАЗОВА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	29
ДОДАТКОВА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	31
ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ.....	35

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Корпоративне управління» передбачена навчальним планом підготовки магістра спеціальності 081 «Право» є вибірковою.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Корпоративне управління» є сукупність нормативно-правових актів вітчизняного та зарубіжного корпоративного законодавства, що регулюють відносини, які виникають при здійсненні управління юридичними особами корпоративного типу.

В результаті вивчення дисципліни відповідно до вимог освітньо-професійної програми магістранти повинні:

знати:

- базові поняття корпоративного управління;
- системи та моделі корпоративного управління;
- принципи корпоративного управління;
- особливості формування і управління корпоративним капіталом;
- компетенцію і специфіку функціонування органів управління юридичної особи корпоративного типу;
- форми і функції зовнішньої сфери корпоративного управління;
- основні елементи та принципи корпоративного контролю.

вміти:

- визначити сутність корпоративного управління, його місце в системі права;
- давати правову оцінку системі корпоративного управління;
- застосовувати принципи корпоративного управління в умовах ведення бізнесу;
- оцінювати ефективність корпоративного управління;
- розробляти (вдосконалювати) проекти статутів та внутрішніх положень юридичних осіб корпоративного типу;
- давати юридичну кваліфікацію відносинам, що складаються у сфері корпоративного управління;
- розкривати механізм функціонування органів управління юридичних осіб корпоративного типу (загальних зборів, виконавчого органу, наглядової ради та інших органів);
- застосовувати норми чинного законодавства, що регулюють управління окремими організаційно-правовими формами юридичних осіб корпоративного типу на практиці.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ»

Змістовий модуль 1.

Загальна характеристика корпоративного управління

Тема 1. Поняття і система корпоративного управління

Поняття і сутність корпоративного управління. Теорії корпоративного управління. Роль корпоративного управління у діяльності юридичних осіб корпоративного типу. Мета та функції корпоративного управління. Ефективність корпоративного управління. Нормативно-правова база корпоративного управління в Україні.

Системи корпоративного управління (інсайдерська та аутсайдерська). Моделі корпоративного управління (англо-американська, німецька (західноєвропейська), японська, перехідна (змішана)).

Тема 2. Принципи корпоративного управління

Поняття, мета та сфера дії принципів корпоративного управління. Національні принципи корпоративного управління.

Принципи корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР): права акціонерів, однакове справедливе ставлення до акціонерів, роль зацікавлених осіб в управлінні товариством, розкриття інформації та прозорість, обов'язки Ради (спостережної (наглядової) ради) та управління. Принципи корпоративного управління Міжнародної мережі з корпоративного управління (ММКУ).

Принципи корпоративного управління Європейського банку Реконструкції та Розвитку (ЄБРР). Принципи корпоративного управління Конфедерації Європейських Асоціацій Акціонерів. Національні стандарти США в сфері корпоративного управління. Міжнародні стандарти та національні кодекси корпоративної поведінки.

Тема 3. Суб'єкти та об'єкти корпоративного управління

Учасники корпоративного управління. Суб'єкти корпоративного управління. Юридичні особи корпоративного типу. Інвестори. Засновники, учасники, акціонери як суб'єкти корпоративного управління (власники корпоративних прав). Емітент цінних паперів. Фінансові посередники. Професійні менеджери. Стейкхолдери. Державні та недержавні органи. Органи корпоративного управління.

Об'єкти корпоративного управління. Акціонерне товариство. Товариство з обмеженою відповідальністю. Товариство з додатковою відповідальністю. Повне товариство. Командитне товариство. Інші види юридичних осіб корпоративного типу.

Тема 4. Управління створенням юридичної особи корпоративного типу

Поняття та етапи створення юридичної особи корпоративного типу. Установчі збори: порядок проведення і прийняття рішень. Рішення про створення юридичної особи корпоративного типу. Договір про заснування юридичної особи корпоративного типу: порядок укладення і особливості виконання. Державна реєстрація юридичної особи корпоративного типу: органи державної реєстрації, порядок подання документів і вимоги до їх оформлення. Перелік документів, що подаються заявником для державної реєстрації юридичної особи корпоративного типу. Порядок проведення державної реєстрації юридичної особи корпоративного типу. Строк розгляду документів, поданих для державної реєстрації юридичної особи корпоративного типу. Зупинення розгляду документів, поданих для державної реєстрації юридичної особи корпоративного типу. Підстави та порядок відмови у державній реєстрації юридичної особи корпоративного типу.

Тема 5. Установчі документи юридичної особи корпоративного типу

Установчі документи юридичної особи корпоративного типу: поняття і види. Правова природа та зміст статуту. Модельний статут. Засновницький договір. Меморандум. Внесення змін до установчих документів. Підстави та порядок визнання установчих документів недійсними.

Тема 6. Управління корпоративним капіталом

Поняття і види корпоративної власності. Способи формування капіталу юридичної особи корпоративного типу. Статутний капітал, його функції та порядок формування. Особливості формування складеного капіталу. Збільшення і зменшення статутного (складеного) капіталу. Власний капітал юридичної особи корпоративного типу.

Вклади засновників до статутного (складеного) капіталу юридичної особи корпоративного типу. Порядок оцінки вкладів засновників до статутного (складеного) капіталу юридичної особи корпоративного типу. Особливості оплати вартості акцій.

Фонди юридичної особи корпоративного типу (спеціальний фонд для виплати дивідендів за привілейованими акціями, пайовий фонд, резервний фонд, неподільний фонд та інші).

Змістовий модуль 2.

Органи управління юридичними особами корпоративного типу

Тема 7. Загальні збори акціонерного товариства

Поняття і компетенція загальних зборів акціонерного товариства: загальна, виключна. Форми проведення загальних зборів акціонерного товариства: очна, заочна, наказова. Види загальних зборів акціонерного товариства: чергові, позачергові.

Підстави, черговість і порядок скликання загальних зборів акціонерного товариства. Зміст і надіслання повідомлення про проведення загальних зборів акціонерного товариства. Особливості формування порядку денного загальних зборів акціонерного товариства. Час і місце проведення загальних зборів акціонерного товариства. Представництво акціонерів на загальних зборах акціонерного товариства. Контроль на загальних зборах акціонерного товариства: суб'єкт, предмет і порядок здійснення контролю. Реєстрація акціонерів для участі в загальних зборах акціонерного товариства. Кворум загальних зборів акціонерного товариства.

Порядок проведення загальних зборів акціонерного товариства. Спосіб голосування і порядок прийняття рішень загальними зборами акціонерного товариства. Принципи та вимоги до кумулятивного голосування. Особливості прийняття рішень при кумулятивному голосуванні. Лічильна комісія та її повноваження. Протокол про підсумки голосування: зміст і порядок складення. Порядок оформлення протоколу загальних зборів акціонерного товариства. Особливості проведення загальних зборів акціонерів шляхом заочного голосування (опитування). Особливості проведення загальних зборів, що має одного акціонера.

Підстави та порядок скликання позачергових загальних зборів акціонерного товариства.

Оскарження рішень загальних зборів акціонерного товариства.

Тема 8. Виконавчий орган акціонерного товариства

Виконавчий орган акціонерного товариства: поняття і засади діяльності. Одноосібний і колегіальний виконавчий орган акціонерного товариства. Порядок діяльності виконавчого органу акціонерного товариства. Перевищення компетенції виконавчого органу акціонерного товариства.

Посадові особи виконавчого органу акціонерного товариства, їх функції, повноваження. Вимоги до діяльності посадових осіб акціонерного товариства. Припинення повноважень голови та членів виконавчого органу акціонерного товариства. Відповідальність посадових осіб виконавчого органу акціонерного товариства.

Тема 9. Наглядова рада та інші органи акціонерного товариства

Поняття і види контролю в акціонерних товариствах. Наглядова рада акціонерного товариства: поняття і компетенція. Створення наглядової ради акціонерного товариства. Порядок обрання членів наглядової ради акціонерного товариства. Незалежні члени наглядової ради акціонерного товариства. Голова наглядової ради акціонерного товариства.

Порядок діяльності наглядової ради акціонерного товариства. Засідання наглядової ради акціонерного товариства. Права та обов'язки членів наглядової ради акціонерного товариства. Припинення повноважень членів наглядової ради акціонерного товариства. Відповідальність членів наглядової ради акціонерного товариства.

Комітети наглядової ради акціонерного товариства (комітет з питань визначення винагороди посадовим особам (комітет з питань винагород), комітет з питань призначень, комітет з питань аудиту тощо). Порядок утворення і діяльності комітетів наглядової ради акціонерного товариства.

Правовий статус корпоративного секретаря в діяльності акціонерного товариства.

Суб'єкти перевірок фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства. Ревізійна комісія. Ревізор. Незалежний аудитор. Внутрішній аудитор (служба внутрішнього аудиту).

Тема 10. Органи управління в товариствах з обмеженою і додатковою відповідальністю

Загальні збори учасників товариства з обмеженою відповідальністю і їх компетенція. Види та підстави скликання загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю. Форми проведення загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю: очна, заочна, наказова. Представництво учасників на загальних зборах товариства з обмеженою відповідальністю.

Порядок скликання і проведення загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю. Голова та секретар загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю. Порядок прийняття рішень загальними зборами учасників товариства з обмеженою відповідальністю. Протокол загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю.

Поняття і компетенція виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю. Підзвітність виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю. Особливості формування виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю. Порядок прийняття рішень виконавчим органом товариства з обмеженою відповідальністю. Представництво виконавчим органом товариства з обмеженою відповідальністю перед третіми особами. Права та обов'язки членів виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю. Відповідальність членів виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю. Підстави, порядок і правові наслідки припинення повноважень членів виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю. Відставка, переобрання, відкликання голови виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю.

Наглядова рада товариства з обмеженою відповідальністю. Ревізійна комісія (ревізор) товариства з обмеженою відповідальністю. Професійний аудитор.

Управління в товариствах з додатковою відповідальністю.

Тема 11. Управління у повних і командитних товариствах

Загальні збори учасників (повних учасників) у повних і командитних товариствах. Управління повним і командитним товариством: за спільною

згодою учасників, більшістю голосів. Форми ведення справ повного та командитного товариства: рівноправне ведення справ, спільне ведення справ, ведення справ за дорученням.

Тема12. Особливості управління у виробничих кооперативах та інших юридичних особах корпоративного типу

Органи управління виробничого кооперативу та їх повноваження. Управління у приватних підприємствах. Органи управління фермерського господарства.

Особливості управління у сімейних компаніях. Роль членів родини в управлінні бізнесом. Корпоративне управління у сімейній компанії. Сімейна асамблея (збори). Сімейна рада. Інші сімейні інститути. Консультативна рада. Рада директорів. Керівництво в сімейній компанії.

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття № 1.

Принципи корпоративного управління (2 год.)

Методичні рекомендації:

При вивченні вказаної теми необхідно розкрити важливість корпоративного управління для юридичних осіб, визначити світові тенденції розвитку та загальноприйняті принципи корпоративного управління, охарактеризувати мету та сферу дії принципів корпоративного управління, затверджених в Україні. Крім того, важливо провести порівняльно-правовий аналіз міжнародних, національних і вітчизняних стандартів корпоративного управління, визначити їх вплив на забезпечення якісного та прозорого управління юридичною особою корпоративного типу. Також доцільно звернути увагу на кодекси корпоративного управління і розкрити їх правове значення для системи корпоративного управління.

Питання для обговорення:

1. Поняття, мета та сфера дії принципів корпоративного управління.
2. Принципи корпоративного управління в Україні.
3. Принципи корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).
4. Принципи корпоративного управління Європейського банку Реконструкції та Розвитку (ЄБРР).
5. Національні стандарти США у сфері корпоративного управління.

Ключові поняття і терміни: принципи корпоративного управління, права акціонерів, рівноправність акціонерів, роль зацікавлених осіб в управлінні корпорацією, розкриття інформації та прозорість, обов'язки ради, кодекси корпоративного управління, рейтинги корпоративного управління.

Питання для самоконтролю:

- 1) Яку спрямованість мають принципи корпоративного управління ОЕСР?
- 2) Які основні принципи корпоративного управління ОЕСР?
- 3) Який зміст кожного принципу корпоративного управління ОЕСР?
- 4) Які комітети ОЕСР взяли участь у підготовці принципів корпоративного управління ОЕСР?
- 5) Яку спрямованість мають принципи корпоративного управління, розроблені ЄБРР?
- 6) У чому полягає сутність принципів корпоративного управління ЄБРР?
- 7) Які Ви знаєте міжнародні стандарти корпоративного управління?
- 8) Які найбільш відомі національні кодекси корпоративної поведінки?
- 9) Які національні принципи корпоративного управління в Україні?

10) Чи існує відповідність принципів корпоративного управління України Принципам корпоративного управління ОЕСР?

Індивідуальні завдання: «Поняття і принципи корпоративного управління», «Міжнародні стандарти корпоративного управління», «Кодекси корпоративного управління як джерело принципів корпоративного управління».

Теоретичне завдання:

1) Відобразіть схематично принципи корпоративного управління Європейського банку Реконструкції та Розвитку (ЄБРР) та дайте коротко правову характеристику їх змісту.

2) Охарактеризуйте принципи корпоративного управління для банків, затверджені Базельським комітетом з питань банківського нагляду 8 липня 2015 р.

3) Наведіть систему національних стандартів США та дайте коротко правову характеристику їх змісту.

Перелік рекомендованих джерел:

І. Нормативно-правові акти:

1) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.

2) Directive (EU) 2017/1132 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 relating to certain aspects of company law (Text with EEA relevance.). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32017L1132>

3) Директива № 2004/109/ЄС Європейського парламенту та Ради від 15. 12. 2004 року про гармонізацію вимог щодо прозорості по відношенню до інформації про емітентів, чії цінні папери допускаються до торгів на регульованих ринках, що вносить зміни та доповнення до Директиви № 2001/34/ЄС.

4) Директива № 2007/36/ЄС Європейського парламенту та Ради від 11. 07. 2007 року про реалізацію окремих прав акціонерів компаній, внесених у реєстр.

5) Конституція України: Закон України від 28. 06. 1996 року № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

6) Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках, схвалені Постановою Правління Національного банку України від 28. 03. 2007 р. № 98.

7) Принципи корпоративного управління для банків Базельського комітету з питань банківського нагляду від 08. 07. 2015 р.

8) Принципи корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Переклад з англійської. Офіційний текст англійською мовою: URL: <http://www.oecd.org>.

9) Принципи корпоративного управління, затверджені рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22 липня 2014 р. № 955. Відомості Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. 2014. № 138.

10) Про акціонерні товариства: Закон України від 17. 09. 2008 року № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384.

11) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів: Закон України від 7 квітня 2015 року № 289-VIII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 25. Ст. 188.

12) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах: Закон України 1983-19 від 23. 03. 2017 р. Відомості Верховної Ради. 2017. № 25. Ст. 289.

13) Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1577-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст. 682.

14) Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30. 10. 1996 року № 448/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 51. Ст. 292.

15) Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15. 05. 2003 року № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31-32. Ст. 263.

16) Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1629-IV. Офіційний вісник України. 2004. № 15. Ст. 1028.

17) Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21 вересня 2006 року № 185-V. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 46. Ст. 456.

18) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

II. Література:

Базова

19) Довгань Л. Є., Пастухова В. В., Савчук Л. М. Корпоративне управління. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2007. 174 с.

20) Євтушевський В. А. Корпоративне управління. Підручник. К.: Знання, 2006. 406 с.

21) Здійснення та захист корпоративних прав в Україні (цивільно-правові аспекти): Монографія / Луць В. В., Васильєва В. А., Калаур І. Р., Кашина О. В., Кобецька Н. Р., Саракун І. Б.; за заг. ред. В. В. Луця. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 320 с.

22) Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 445 с.

23) Зозуляк О. Непідприємницькі юридичні особи як суб'єкти цивільного права: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Тернопіль: Підручники і посібники. 2017. 432 с.

24) Ігнат'єва І. А. Корпоративне управління. Підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 600 с.

25) Кібенко О., Пендак Сарбах А. Право товариств (company law): порівняльно-правовий аналіз acquis ЄС та законодавства України / за заг. ред. А. Пендак Сарбах, Ю. Мовчан. К.: ЮСТИНІАН, 2006. 496 с.

26) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.

27) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.

28) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.

29) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Саракун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.

30) Локальні акти в цивільному праві України: поняття, природа, класифікація. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2011. № 10. С. 83.

31) Мельник О. О. Корпоративне право України. Навчально-практичний посібник із зразками документів. К.: ФОП Мельник О. О., 2008. 368 с.

32) Мягкий А. В. Корпоративне управління за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Київ, 2017. 20 с.

33) Смітюх А. В. Корпоративне право у схемах: Навчальний посібник. Вид. 2, змін і доп. К.: Істина, 2012. 244 с.

34) Спасибо-Фатєєва І., Кібенко О., Борисова В. Корпоративне управління. Монографія. За ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Х.: Право, 2007. 500 с.

35) Стратегічне управління корпораціями. Навч. посіб. Л. І. Скібіцька, В. В. Матвєєв, В. І. Щелкунов, С. М. Подреза. К.: «Центр учбової літератури», 2016, 480 с.

Допоміжна

36) Албу А. А. Основні характеристики категорії управління. Право і суспільство. № 6-2, ч. 2., 2014. С. 138 – 140.

37) Бітюк П. О. До питання про добросовісність при здійсненні корпоративного управління. Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Адаптація корпоративного законодавства України до права Європейського Союзу» (30 вересня – 1 жовтня 2016 р., м. Івано-Франківськ) / НДІ приватного права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2016. С. 15 – 20.

38) Борисова В. І. Питання управління юридичними особами та їх вирішення за чинним законодавством України. Право України, 2009. №5. С. 113 – 120.

39) Гарагонич О. В. Адаптація корпоративного законодавства України до права ЄС. Часопис цивільного і кримінального судочинства № 2 (23). С. 53 – 62.

40) Гарагонич О. В. Поняття та принципи корпоративного управління. Порівняльно-аналітичне право. 2013. № 3-2. С. 155 – 157.

41) Голодницький Е. Проект Корпоративного кодексу України. URL:: <http://www.corporatecode.org.ua/Chapter.aspx?Id=17&Page=1>.

42) Кибенко Е. Р. Корпоративное право Великобритании. Законодательство. Прецеденты. Комментарии. 2003. 368 с.

43) Сіщук Л. В. Корпоративні відносини як предмет цивільно-правового регулювання. Методологія приватного права (теоретичний дискурс та практичне застосування): матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. (м. Київ, 10 червня 2016 р.). К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2016. С. 232 – 238.

44) Сучков А. В., Кінцель А. Д. Моделі корпоративного управління: світовий досвід та вітчизняні реалії. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки), 2014. № 2(26). С. 228 – 235.

45) Тичкова О. Ю. Локальні корпоративні норми у цивільно-правовому регулюванні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03. Харків, 2009. 20 с.

46) Штерн Г. Ю. Корпоративне управління: Навч. посіб. Харків: ХНАМГ, 2009. 278 с.

Семінарське заняття № 2.

Органи управління в товариствах з обмеженою і додатковою відповідальністю (2 год.)

Методичні рекомендації:

За результатами вивчення вказаної теми необхідно знати порядок скликання і проведення загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю, склад і компетенцію виконавчого органу та наглядової ради, права і обов'язки членів виконавчого органу та членів наглядової ради, підстави та порядок проведення аудиторської перевірки фінансово-господарської діяльності товариства з обмеженою відповідальністю. Крім того, потрібно вміти складати документи, якими регулюються питання скликання органів управління і оформлення прийнятих рішень органами управління товариства з обмеженою відповідальністю, а також проекти договорів, за якими

особа набуває правового статусу члена виконавчого органу або члена наглядової ради товариства з обмеженою відповідальністю.

Питання для обговорення:

1. Загальні збори учасників товариства з обмеженою відповідальністю, їх компетенція і порядок скликання.
2. Порядок проведення і прийняття рішень загальними зборами учасників товариства з обмеженою відповідальністю.
3. Поняття і компетенція виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю.
4. Права і обов'язки членів виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю.
5. Органи контролю в товаристві з обмеженою відповідальністю.

Ключові поняття і терміни: товариство з обмеженою відповідальністю, загальні збори учасників, протокол загальних зборів учасників, заочне голосування, прийняття рішень шляхом опитування, наглядова рада, одноосібний виконавчий орган, колегіальний виконавчий орган, директор, дирекція, генеральний директор, цивільно-правовий договір, трудовий договір (контракт), посадові особи товариства, аудиторська фірма, аудиторська перевірка.

Питання для самоконтролю:

- 1) Які питання віднесені до виключної компетенції загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю?
- 2) Як здійснюється повідомлення учасників про скликання загальних зборів товариства з обмеженою відповідальністю?
- 3) Який порядок проведення загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю?
- 4) За яким місцезнаходженням проводяться загальні збори учасників товариства з обмеженою відповідальністю?
- 5) Як відбувається заочне голосування на загальних зборах учасників товариства з обмеженою відповідальністю?
- 6) Які рішення не можуть прийматися шляхом опитування у товаристві з обмеженою відповідальністю?
- 7) Чи відбувається в обов'язковому порядку створення наглядової ради товариства з обмеженою відповідальністю?
- 8) За яким договором особа набуває правового статусу члена наглядової ради товариства з обмеженою відповідальністю?
- 9) Який порядок обрання голови та членів колегіального виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю?
- 10) Чи може особа одночасно бути членом виконавчого органу та членом наглядової ради товариства з обмеженою відповідальністю?

11) Які обов'язки членів наглядової ради та членів виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю?

12) Які особливості відповідальності членів наглядової ради та членів виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю?

13) На якій правовій підставі проводиться аудиторська перевірка фінансово-господарської діяльності товариства з обмеженою відповідальністю?

Теоретичне завдання:

1) Складіть проект положення про загальні збори товариства з обмеженою відповідальністю.

2) Складіть проект протоколу загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю.

3) Складіть проект цивільно-правового договору або трудового договору (контракту), який укладається товариством з обмеженою відповідальністю з членом наглядової ради.

Практичні завдання:

1. Один із учасників товариства з обмеженою відповідальністю через три місяці після проведення річних загальних зборів учасників виступив ініціатором проведення опитування з питань щодо необхідності прийняття рішення про придбання товариством його частки у статутному капіталі та внесення змін до статуту товариства у зв'язку зі зміною складу учасників товариства. За прийняте рішення проголосували більшість учасників товариства з обмеженою відповідальністю, оскільки відмовилися від свого переважного права на купівлю частки учасника товариства. Декілька учасників товариства з обмеженою відповідальністю не проголосували вчасно, тобто впродовж 15 днів з моменту отримання відповідного запиту, втім надіслали свої рішення впродовж місяця після закінчення строку для надання відповіді, у яких теж надавалася згода на відчуження частки учасника товариству.

Проаналізуйте правову ситуацію. Які рішення загальних зборів учасників товариства не можуть прийматися шляхом опитування? Який порядок прийняття рішення загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю шляхом опитування?

2. Директор товариства з обмеженою відповідальністю на вимогу учасників товариства здійснив всі необхідні дії для скликання загальних зборів і за 30 днів до запланованої дати їх проведення надіслав повідомлення всім учасникам товариства із зазначенням дати проведення загальних зборів і порядку денного. За 20 днів до проведення загальних зборів товариства з обмеженою відповідальністю учасники, які сукупно володіють 5 % частки у статутному капіталі надіслали директору зміни до питань порядку денного, а учасник, розмір частки якого становить 10 %, в цей же строк надіслав нові питання з вимогою їх включення до порядку денного. Втім, за результатами розгляду

надісланих усіма учасниками товариства пропозицій про включення змін до порядку денного загальних зборів директор прийняв рішення відмовити.

Дайте правову оцінку ситуації. Які особливості внесення змін до порядку денного загальних зборів товариства з обмеженою відповідальністю? Чи правомірне рішення директора про відмову внесення змін до порядку денного загальних зборів учасників?

3. На черговому засіданні колегіального виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю розглянуто питання про необхідність укладення значного правочину та прийнято схвальне рішення більшістю голосів всіх його членів. Зобов'язання щодо укладення значного правочину було покладено на одного із членів колегіального виконавчого органу. Втім, на чергових загальних зборах товариства з обмеженою відповідальністю учасники не схвалили значного правочину, обґрунтувавши це тим, що питання про надання згоди на укладення значного правочину є виключною компетенцією загальних зборів учасників. Крім того, член колегіального виконавчого органу діяв без довіреності.

Дайте правову оцінку ситуації. Який порядок прийняття рішення про укладення значного правочину у товаристві з обмеженою відповідальністю? Які особливості представництва товариства з обмеженою відповідальністю перед третіми особами?

Перелік рекомендованих джерел:

I. Нормативно-правові акти:

1) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.

2) Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 03.10.2017 року № 2147-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 48. Ст. 436.

3) Directive (EU) 2017/1132 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 relating to certain aspects of company law (Text with EEA relevance.). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32017L1132>

4) Закон Австрійської Республіки про товариства з обмеженою відповідальністю. /Gesetz uber Gesellschaften mit beschränkter Haftung від 06.03.1906 року. URL: [http://www.jusline.at/GmbH-Gesetz_\(GmbHG\).html](http://www.jusline.at/GmbH-Gesetz_(GmbHG).html).

5) Закон Республіки Чехія «Про комерційні корпорації» (Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích). URL: <http://zakony.kurzy.cz/90-2012-zakon-o-obchodnich-korporacich>.

6) Конституція України: Закон України від 28. 06. 1996 року № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

7) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правового регулювання діяльності юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України № 642-VII від 10 жовтня 2013 року. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 22. Ст. 773.

8) Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1577-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст. 682.

9) Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15. 05. 2003 року № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31-32. Ст. 263.

10) Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18.11.2003 року № 1255-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 11. Ст. 140.

11) Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України № 4666 від 10. 01. 2018 р.

12) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

II. Література:

Базова

13) Браун Дарел Роль менеджменту в розробці мінімальних стандартів корпоративного управління. Українське комерційне право. № 7. 2016. С. 42 – 59.

14) Давидюк Т. В. Правове регулювання представництва у корпоративних відносинах: цивільно-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук, спец: 12.00.03. Харків, 2017. 20 с.

15) Здійснення та захист корпоративних прав в Україні (цивільно-правові аспекти): Монографія / Луць В. В., Васильєва В. А., Калаур І. Р., Кашина О. В., Кобецька Н. Р., Саракун І. Б.; за заг. ред. В. В. Луця. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 320 с.

16) Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 445 с.

17) Кібенко О., Пендак Сарбах А. Право товариств (company law): порівняльно-правовий аналіз acquis ЄС та законодавства України / за заг. ред. А. Пендак Сарбах, Ю. Мовчан. К.: ЮСТИНІАН, 2006. 496 с.

18) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.

19) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.

20) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.

21) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Саракун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.

22) Кравчук В. Відкликання голови виконавчого органу товариства. Українське комерційне право, 2012. № 12. С. 14 – 19.

23) Локальні акти в цивільному праві України: поняття, природа, класифікація. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2011. № 10. С. 83.

24) Лукач І. В. До питання про ознаки корпорації. Підприємництво, господарство і право. 2013. № 3. С. 138 – 142.

25) Майданик Р. А. Відповідальність керівників господарських товариств за збитки, заподіяні внаслідок неналежного здійснення своїх повноважень. Юридична Україна (щомісячний правовий часопис). 2008. № 8. С. 36 – 41.

26) Мельник О. О. Корпоративне право України. Навчально-практичний посібник із зразками документів. К.: ФОП Мельник О. О., 2008. 368 с.

27) Мягкий А. В. Корпоративне управління за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Київ, 2017. 20 с.

28) Охорона прав суб'єктів корпоративних відносин: Монографія / За заг. ред. академіка НАПрН України В. В. Луця К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2013. 194с.

29) Петшиковський К. Правовий характер рішення зборів господарського товариства і кооперативу. Gdanskіe Studia Prawnicze. 2016. том XXXVI. С. 307 – 325.

Допоміжна

30) Акіменко Ю. Ю. Особливості цивільно-правового статусу господарського товариства однієї особи (на прикладі законодавства України та ФРН): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. / Одеса: Національний ун-т «Одеська юридична академія», 2011. 19 с.

31) Воцинар Ю. Товариства з обмеженою відповідальністю – що потрібно ринку? Вісник Центру комерційного права. С. 8 – 11.

32) Короленко В. М. Участь працівників в управлінні підприємницькими товариствами. Корпоративне право України та інших європейських країн: порівняльно-правова характеристика. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2014. С. 140 – 146.

33) Мягкий А. В. Поняття керівника господарського товариства. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 168 – 173.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання студентів з корпоративного права включають:

- *реферат (есе) за вузькоспеціальною проблематикою;*
- *бібліографічний опис наукових поглядів та їх коротка анотація;*
- *узагальнення судової практики.*

Вибір студентом індивідуальної роботи здійснюється за погодженням з викладачем, який проводить семінарські заняття. Студент обирає одну із тем навчальної дисципліни та вид індивідуального завдання. Організацію, контроль та оцінку якості виконання індивідуальної роботи студентів здійснює викладач, який веде практичні заняття. За індивідуальну роботу студент має можливість отримати максимально **5 балів**.

Виконані індивідуальні завдання за тематикою дисципліни **слід подавати студентами на семінарські заняття, на яких розглядаються відповідні теми**. Подача виконаних індивідуальних завдань в кінці семестру допускається виключно з дозволу викладача.

Тематика рефератів, які пропонуються до індивідуального виконання, розміщена у розділі «Тематика та зміст семінарських занять» даних Методичних вказівок. Використання даної форми індивідуальної роботи забезпечує формування у студентів самостійного мислення та логічності застосування наявного фактичного матеріалу.

Під час оцінки результативності написання реферату враховується наявність власного бачення щодо розуміння винесеної для опрацювання тематики. **Загальний обсяг реферату повинен становити 10-12 сторінок**.

Реферат складається із «Вступу», «Основної частини», «Висновків». На початку реферату подається «Зміст» із нумерацією сторінок структурних частин, а у кінці додається «Список використаних джерел».

У «Вступі» розкривається мета дослідження, відображається актуальність теми, дається характеристика напрацювань по даній темі.

«Основна частина», що розкриває тематику реферату, має бути виконана у вигляді двох розділів або одного розділу з декількома підрозділами. Виклад матеріалу повинен бути систематизованим, чітким, лаконічним та логічним.

У «Висновках» слід висвітлити результати проведеного автором дослідження. Список використаних джерел подається в алфавітному порядку і має налічувати не менше ніж 5 джерел, з яких не менше 3-х за останні три роки.

Об'єм «Вступу» – одна сторінка, «Основної частини» – до восьми сторінок, «Висновки» — одна сторінка.

Тематика завдання «реферат (есе) за вузькоспеціальною проблематикою»

- 1) Поняття і принципи корпоративного управління.
- 2) Міжнародні стандарти корпоративного управління.
- 3) Кодекси корпоративного управління як джерело принципів корпоративного управління.

4) Етапи розвитку інституту юридичної особи корпоративного типу в Україні.

5) Роль Фонду державного майна України в здійсненні корпоративного управління.

6) Національна комісія цінних паперів та фондового ринку та її вплив на корпоративне управління в акціонерному товаристві.

7) Розвиток транснаціональних корпорацій в сучасних умовах.

8) Держава як суб'єкт корпоративного управління.

9) Проблематика дійсності установчих документів юридичних осіб.

10) Поняття корпоративної власності.

11) Правова характеристика процедури реєстрації випуску акцій.

12) Порядок формування спеціального фонду для виплати дивідендів за привілейованими акціями.

13) Особливості проведення загальних зборів у корпоративних інвестиційних фондах.

14) Правова природа рішень загальних зборів акціонерного товариства.

15) Порівняльно-правова характеристика повноважень представника та виконавчого органу акціонерного товариства.

16) Принципи діяльності наглядової ради акціонерного товариства.

17) Роль незалежного директора в системі корпоративного управління.

18) Порівняльно-правова характеристика здійснення управління в товариствах з обмеженою відповідальністю за законодавством України, Польщі, Німеччини та Австрії.

19) Управління у приватних підприємствах.

20) Особливості управління у фермерських господарствах як юридичних особах корпоративного типу.

21) Органи управління наукового парку.

Бібліографічний опис наукових поглядів та їх коротка анотація за тематикою семінарських занять.

Узагальнення судової практики з корпоративних справ, які пов'язані з:

- визнанням установчих документів господарського товариства недійсними;
- визнанням рішень загальних зборів акціонерного товариства недійсними;
- відшкодуванням збитків посадовими особами акціонерному товариству;
- визнанням рішень наглядової ради акціонерного товариства недійсними;
- визнанням рішень загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю недійсними.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ДОМАШНІХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

ВАРІАНТ 1

1. Дайте характеристику систем корпоративного управління. (10 балів)
2. Наведіть перелік учасників корпоративного управління. (7 балів)
3. Дайте визначення: корпоративне управління, холдингова компанія, установчі збори. (3 бали)
4. Складіть проект рішення про створення акціонерного товариства. (10 балів)

ВАРІАНТ 2

1. Охарактеризуйте етапи створення юридичної особи корпоративного типу. (10 балів)
2. Визначте об'єкти корпоративного управління. (7 балів)
3. Дайте визначення: аутсайдерська система корпоративного управління, принципи корпоративного управління, стейкхолдери. (3 бали)
4. Складіть порівняльну таблицю моделей корпоративного управління в ринковій економіці. (10 балів)

ВАРІАНТ 3

1. Охарактеризуйте поняття і правову природу установчих документів юридичної особи корпоративного типу. (10 балів)
2. Назвіть джерела формування майна виробничого кооперативу. (7 балів)
3. Дайте визначення: меморандум, корпоративна власність, емісія цінних паперів. (3 бали)
4. Складіть проект порядку денного загальних зборів акціонерного товариства. (10 балів)

ВАРІАНТ 4

1. Визначте модель корпоративного управління в Україні та розкрийте її сутність. (10 балів)
2. Окресліть систему органів корпоративного управління. (7 балів)
3. Дайте визначення: корпорація, державна реєстрація юридичної особи, неподільний фонд. (3 бали)
4. Складіть проект договору про заснування товариства з обмеженою відповідальністю. (10 балів)

ВАРІАНТ 5

1. Проаналізуйте діяльність державних органів у сфері корпоративного управління. *(10 балів)*
2. Розкрийте порядок проведення установчих зборів. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: англо-американська модель корпоративного управління, кодекс корпоративного управління, акціонерне товариство. *(3 бали)*
4. Складіть проект рішення про створення товариства з обмеженою відповідальністю. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 6

1. Визначте роль професійних учасників фондового ринку в сфері корпоративного управління. *(10 балів)*
2. Розкрийте порядок внесення змін до установчих документів юридичної особи корпоративного типу. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: корпоративна культура, міжнародні стандарти, товариство з обмеженою відповідальністю. *(3 бали)*
4. Заповніть форму 1 «Заява про державну реєстрацію створення юридичної особи». *(10 балів)*

ВАРІАНТ 7

1. Охарактеризуйте порядок проведення і прийняття рішень загальними зборами акціонерного товариства. *(10 балів)*
2. Розкрийте поняття статутного капіталу та його функції. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: наглядова рада, кумулятивне голосування, правління. *(3 бали)*
4. Складіть проект статуту акціонерного товариства. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 8

1. Охарактеризуйте принципи корпоративного управління Конфедерації Європейських Асоціацій Акціонерів. *(10 балів)*
2. Визначте способи формування капіталу господарського товариства. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: японська модель корпоративного управління, вступний внесок, інвестор. *(3 бали)*
4. Складіть проект протоколу загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 9

1. Охарактеризуйте порядок збільшення і зменшення статутного капіталу господарського товариства. *(10 балів)*
2. Назвіть підстави та способи припинення повноважень голови та членів виконавчого органу акціонерного товариства. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: статут, членський внесок, кворум загальних зборів. *(3 бали)*
4. Складіть проект статуту товариства з обмеженою відповідальністю. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 10

1. Охарактеризуйте поняття, компетенцію і форми проведення загальних зборів акціонерного товариства. *(10 балів)*
2. Назвіть види вкладів до статутного (складеного) капіталу юридичної особи корпоративного типу. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: німецька (західноєвропейська) модель корпоративного управління, договір про заснування юридичної особи, власний капітал. *(3 бали)*
4. Складіть проект договору про заснування акціонерного товариства. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 11

1. Дайте правову характеристику фондів юридичної особи корпоративного типу. *(10 балів)*
2. Назвіть засади діяльності та охарактеризуйте правовий статус виконавчого органу акціонерного товариства. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: інсайдерська система корпоративного управління, модельний статут, пайовий фонд. *(3 бали)*
4. Складіть проект протоколу загальних зборів акціонерного товариства. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 12

1. Охарактеризуйте порядок діяльності одноосібного та колегіального виконавчого органу акціонерного товариства. *(10 балів)*
2. Охарактеризуйте порядок скликання і проведення зборів учасників (повних учасників) у повних і командитних товариствах. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: реєстраційна комісія, генеральний директор, незалежний директор. *(3 бали)*
4. Складіть проект рішення про створення акціонерного товариства. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 13

1. Охарактеризуйте особливості створення наглядової ради акціонерного товариства. *(10 балів)*
2. Окресліть вимоги до діяльності посадових осіб акціонерного товариства. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: лічильна комісія, комітет наглядової ради з питань призначень, товариство з обмеженою відповідальністю. *(3 бали)*
4. Складіть порівняльну таблицю моделей корпоративного управління в ринковій економіці. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 14

1. Охарактеризуйте особливості представництва учасників на загальних зборах товариства з обмеженою відповідальністю. *(10 балів)*
2. Визначте поняття і види контролю в акціонерних товариствах. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: заочне голосування, посадова особа, комітет наглядової ради з винагород. *(3 бали)*
4. Складіть проект порядку денного загальних зборів акціонерного товариства. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 15

1. Визначте права та обов'язки членів наглядової ради акціонерного товариства. *(10 балів)*
2. Окресліть специфіку відповідальності членів виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: комітет наглядової ради з питань аудиту, колегіальний виконавчий орган, прийняття рішень шляхом опитування. *(3 бали)*
4. Складіть проект договору про заснування товариства з обмеженою відповідальністю. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 16

1. Дайте правову характеристику представництва виконавчим органом товариства з обмеженою відповідальністю перед третіми особами. *(10 балів)*
2. Розкрийте порядок проведення засідання наглядової ради акціонерного товариства. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: корпоративний секретар, повне товариство, незалежний аудитор. *(3 бали)*
4. Складіть проект рішення про створення товариства з обмеженою відповідальністю. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 17

1. Охарактеризуйте особливості представництва учасників на загальних зборах товариства з обмеженою відповідальністю. *(10 балів)*
2. Визначте предмет відання комітетів наглядової ради акціонерного товариства. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: ревізійна комісія, командитне товариство, довіреність. *(3 бали)*
4. Заповніть форму 1 «Заява про державну реєстрацію створення юридичної особи». *(10 балів)*

ВАРІАНТ 18

1. Охарактеризуйте правовий статус корпоративного секретаря в діяльності акціонерного товариства. *(10 балів)*
2. Розкрийте специфіку управління повним і командитним товариством. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: аудиторська перевірка, представництво, виробничий кооператив. *(3 бали)*
4. Складіть проект протоколу загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 19

1. Охарактеризуйте підстави, способи та правові наслідки припинення повноважень членів виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю. *(10 балів)*
2. Назвіть суб'єктів перевірок фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства та розкрийте їх повноваження. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: наглядова рада, ведення справ повного товариства, приватне підприємство. *(3 бали)*
4. Складіть проект статуту товариства з обмеженою відповідальністю. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 20

1. Охарактеризуйте органи управління виробничого кооперативу та їх повноваження. *(10 балів)*
2. Розкрийте сутність корпоративного управління у сімейній компанії. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: фермерське господарство, сімейні збори, генеральний директор. *(3 бали)*
4. Складіть проект договору про заснування акціонерного товариства. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 21

1. Зробіть порівняльно-правову характеристику діяльності товариства з обмеженою відповідальністю і приватного підприємства. *(10 балів)*
2. Проаналізуйте форми ведення справ повного та командитного товариства. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: сімейна рада, правління, змішана (перехідна) модель корпоративного управління. *(3 бали)*
4. Складіть проект протоколу загальних зборів акціонерного товариства. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 22

1. Розкрийте роль корпоративного управління у діяльності юридичних осіб корпоративного типу. *(10 балів)*
2. Розкрийте зміст статуту акціонерного товариства. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: вкладник, консультативна рада, корпоративна культура. *(3 бали)*
4. Складіть проект рішення про створення акціонерного товариства. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 23

1. Охарактеризуйте порядок діяльності одноосібного та колегіального виконавчого органу акціонерного товариства. *(10 балів)*
2. Дайте правову характеристику модельного статуту. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: науковий парк, рада директорів, корпоративне управління. *(3 бали)*
4. Складіть порівняльну таблицю моделей корпоративного управління в ринковій економіці. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 24

1. Охарактеризуйте поняття, компетенцію і форми проведення загальних зборів акціонерного товариства. *(10 балів)*
2. Назвіть підстави та порядок визнання установчих документів недійсними. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: сімейна компанія, господарське товариство, засновник. *(3 бали)*
4. Складіть проект порядку денного загальних зборів акціонерного товариства. *(10 балів)*

ВАРІАНТ 25

1. Охарактеризуйте правовий статус суб'єктів корпоративного управління. *(10 балів)*
2. Назвіть способи та порядок збільшення статутного капіталу акціонерного товариства. *(7 балів)*
3. Дайте визначення: сімейна конституція, корпорація, стейкхолдери. *(3 бали)*
4. Складіть проект договору про заснування товариства з обмеженою відповідальністю. *(10 балів)*

БАЗОВА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1) Dohnal Jakub, Żaba Mateusz. Декілька зауважень щодо польської та чеської регуляції відповідальності за зобов'язаннями товариств об'єднань капіталів до моменту їх створення шляхом заснування. Міжнародний журнал «Право і суспільство»: за ред. д-ра юрид. наук, проф. Васильєвої В. А. Випуск 3. Івано-Франківськ: Фоліант, 2016. С. 57 – 66.

2) Браун Дарел Роль менеджменту в розробці мінімальних стандартів корпоративного управління. Українське комерційне право. № 7. 2016. С. 42 – 59.

3) Васильєва В. А. Щодо категорії корпоративної власності. Проблеми цивільного права і процесу: тези доп. учасників наук.-проф. конф., присвяч. світлій пам'яті О. А. Пушкіна, 19-20 травня 2017 р. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Харків. обласний осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів». Харків: ХНУВС, 2017. С. 83 – 85.

4) Давидюк Т. В. Правове регулювання представництва у корпоративних відносинах: цивільно-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук, спец: 12.00.03. Харків, 2017. 20 с.

5) Довгань Л. Є., Пастухова В. В., Савчук Л. М. Корпоративне управління. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2007. 174 с.

6) Євтушевський В. А. Корпоративне управління. Підручник. К.: Знання, 2006. 406 с.

7) Здійснення та захист корпоративних прав в Україні (цивільно-правові аспекти): Монографія / Луць В. В., Васильєва В. А., Калаур І. Р., Кашина О. В., Кобецька Н. Р., Саракун І. Б.; за заг. ред. В. В. Луця. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 320 с.

8) Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 445 с.

9) Зозуляк О. Непідприємницькі юридичні особи як суб'єкти цивільного права: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Тернопіль: Підручники і посібники. 2017. 432 с.

10) Ігнат'єва І. А. Корпоративне управління. Підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 600 с.

11) Кібенко О., Пендак Сарбах А. Право товариств (company law): порівняльно-правовий аналіз acquis ЄС та законодавства України / за заг. ред. А. Пендак Сарбах, Ю. Мовчан. К.: ЮСТИНІАН, 2006. 496 с.

12) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.

13) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.

- 14) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.
- 15) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Сарақун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.
- 16) Корпоративне управління у сімейному бізнесі. Посібник IFC. Міжнародна фінансова корпорація 2121 Pennsylvania Ave. NW, Washington DC 20433, United States of America, 2010 рік.
- 17) Кравчук В. Відкликання голови виконавчого органу товариства. Українське комерційне право, 2012. № 12. С. 14 – 19.
- 18) Кравчук В. М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. К.: Істина, 2008. 720 с.
- 19) Локальні акти в цивільному праві України: поняття, природа, класифікація. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2011. № 10. С. 83.
- 20) Лукач І. В. До питання про ознаки корпорації. Підприємництво, господарство і право. 2013. № 3. С. 138 – 142.
- 21) Майданик Р. А. Відповідальність керівників господарських товариств за збитки, заподіяні внаслідок неналежного здійснення своїх повноважень. Юридична Україна (щомісячний правовий часопис). 2008. № 8. С. 36 – 41.
- 22) Мельник О. О. Корпоративне право України. Навчально-практичний посібник із зразками документів. К.: ФОП Мельник О. О., 2008. 368 с.
- 23) Мягкий А. В. Корпоративне управління за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Київ, 2017. 20 с.
- 24) Охорона прав суб'єктів корпоративних відносин: Монографія / За заг. ред. академіка НАПрН України В. В. Луця К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2013. 194с.
- 25) Петшиковський К. Правовий характер рішення зборів господарського товариства і кооперативу. Gdanskіe Studia Prawnicze. 2016. том XXXVI. С. 307 – 325.
- 26) Попов Ю. Наслідки порушення порядку вчинення значного правочину та правочину із заінтересованістю. Вісник центру комерційного права, 2016. № 50. С. 12 – 15.
- 27) Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 року № 4. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16>.
- 28) Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24. 10. 2008 року № 13. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08>.
- 29) Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним зверненням приватного підприємства «ІКЮ» щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 61 Сімейного кодексу України від 19 вересня 2012 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-12>.

30) Сіщук Л. В. Особливості здійснення управління у приватному підприємстві. Проблеми цивільного права і процесу: тези доп. учасників наук.-проф. конф., присвяч. світлій пам'яті О. А. Пушкіна, 19-20 травня 2017 р. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Харків. обласний осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів». Харків: ХНУВС, 2017. С. 272 – 275.

31) Сіщук Л. В. Сутність корпорації у корпоративному праві України: теоретичний аспект. Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць. Вип. 17, 2017. / Редкол.: Крупчан О. Д. та ін. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2017. С. 43 – 48.

32) Смітюх А. В. Корпоративне право у схемах: Навчальний посібник. Вид. 2, змін і доп. К.: Істина, 2012. 244 с.

33) Спасибо-Фатєєва І. В. Про концептуальні зміни в підходах до відповідальності акціонерів та посадових осіб господарських товариств. Міжнародний журнал «Право і суспільство»: за ред. д-ра юрид. наук, проф. Васильєвої В. А. Випуск 3. Івано-Франківськ: Фоліант, 2016. С. 124 – 133.

34) Спасибо-Фатєєва І. В. Цивілістика на шляху формування доктрин: вибр. наук. праці. Х.: Золоті сторінки, 2012. 696 с.

35) Спасибо-Фатєєва І., Кібенко О., Борисова В. Корпоративне управління. Монографія. За ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Х.: Право, 2007. 500 с.

36) Стратегічне управління корпораціями. Навч. посіб. Л. І. Скібіцька, В. В. Матвєєв, В. І. Щелкунов, С. М. Подреза. К.: «Центр учбової літератури», 2016, 480 с.

ДОДАТКОВА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

37) Piniór Piotr. Принципи реалізації права голосу в акціонерному товаристві. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 187 – 193.

38) Акіменко Ю. Ю. Особливості цивільно-правового статусу господарського товариства однієї особи (на прикладі законодавства України та ФРН): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеса: Національний ун-т «Одеська юридична академія», 2011. 19 с.

39) Албу А. А. Основні характеристики категорії управління. Право і суспільство. № 6-2, ч. 2., 2014. С. 138 – 140.

40) Бек Ю. Б. Правовий статус приватного підприємства. Вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин. Всеукраїнська науково-практична конференція: Збірник наукових праць / Ред. кол.: О. Д. Крупчан, В. В. Луць, В. А. Васильєва, І. Б. Саракун. К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2012. С. 76 – 79.

41) Бітюк П. О. До питання про добросовісність при здійсненні корпоративного управління. Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Адаптація корпоративного законодавства України до права Європейського Союзу» (30 вересня – 1 жовтня

2016 р., м. Івано-Франківськ) / НДІ приватного права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2016. С. 15 – 20.

42) Борисова В. І. Питання управління юридичними особами та їх вирішення за чинним законодавством України. *Право України*, 2009. №5. С. 113 – 120.

43) Вощинар Ю. Товариства з обмеженою відповідальністю – що потрібно ринку? *Вісник Центру комерційного права*. С. 8 – 11.

44) Галянтич М.К. Поняття «корпорації» за законодавством України та деяких країн ЄС. Корпоративне право України та інших європейських країн: порівняльно-правова характеристика. *Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2014. С. 34 – 42.*

45) Гарагонич О. В. Адаптація корпоративного законодавства України до права ЄС. *Часопис цивільного і кримінального судочинства* № 2 (23). С. 53 – 62.

46) Гарагонич О. В. Поняття та принципи корпоративного управління. *Порівняльно-аналітичне право*. 2013. № 3-2. С. 155 – 157.

47) Голодницький Е. Проект Корпоративного кодексу України. URL:: <http://www.corporatecode.org.ua/Chapter.aspx?Id=17&Page=1>.

48) Зеліско А. В. Легальні конструкції підприємницьких юридичних осіб приватного права за законодавством України та зарубіжних держав: компаративістський підхід. *Міжнародний журнал «Право і суспільство»*; за ред. д-ра юрид. наук, проф. Васильєвої В. А. Випуск 1. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. С. 65 – 75.

49) Зеліско А. В. Уніфікація застосування конструкції засновницького договору у цивілістичній доктрині та чинному законодавстві України. *Актуальні проблеми української цивілістики. Матеріали круглого столу (28–29 червня 2013 р.)*. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2013. С. 54 – 58.

50) Зозуляк О. І. Про корпорації в світлі проблем класифікації юридичних осіб. *Вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин: зб. наук. пр. / НАПрН України, НДІ приват. права і підприємництва; редкол.: О. Д. Крупчан [та ін.]; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В.В. Луця. К.: Ред. журн. «Право України», 2013. С. 79 – 85.*

51) Ковалишин О. Р. Перспективи удосконалення правового статусу командитного товариства в Україні. *Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 121 – 125.*

52) Ковалишин О. Р. Підстави та правові наслідки визнання рішення загальних зборів акціонерів недійсними. *Вдосконалення правового*

регулювання корпоративних відносин в сучасних умовах: матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2010. С. 182 – 186.

53) Короленко В. М. Участь працівників в управлінні підприємницькими товариствами. Корпоративне право України та інших європейських країн: порівняльно-правова характеристика. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2014. С. 140 – 146.

54) Махінчук В. М. Відповідальність головного підприємства за борги дочірнього внаслідок застосування доктрини «piercing the corporate veil» (зняття корпоративної вуалі). Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 156 – 168.

55) Махінчук В. М. Механізм застосування доктрини зняття корпоративної вуалі (piercing the corporate veil). Проблеми цивільного права і процесу: тези доп. учасників наук.-проф. конф., присвяч. світлій пам'яті О. А. Пушкіна, 19-20 травня 2017 р. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Харків. обласний осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів». Харків: ХНУВС, 2017. С. 115 – 117.

56) Мягкий А. В. Підстави скликання позачергових загальних зборів акціонерних товариств за скороченою процедурою: європейський досвід та українська практика. Корпоративне право України та інших європейських країн: порівняльно-правова характеристика. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2014. С. 154 – 158.

57) Мягкий А. В. Поняття керівника господарського товариства. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 168 – 173.

58) Посполітак В. В. Особливості відповідальності власників істотної участі / пов'язаних осіб неплатоспроможних банків. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 203 – 210.

59) Сішук Л. В. Корпоративні відносини як предмет цивільно-правового регулювання. Методологія приватного права (теоретичний дискурс та практичне застосування): матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. (м. Київ, 10

червня 2016 р.). К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2016. С. 232 – 238.

60) Сішук Л. В. Корпорація як суб'єкт корпоративних відносин. Матеріали наук.-практ. конф., присвяченій пам'яті професора О. А. Пушкіна [«Проблеми цивільного права та процесу»], (25 травня 2013 р.). Х.: Харківський національний університет внутрішніх справ; Золота миля, 2013. С. 342 – 346.

61) Суханов Е. А. Уставный капитал хозяйственного общества в современном корпоративном праве. Вестник гражданского права. 2012. № 2. С. 4 – 35.

62) Сучков А. В., Кінцель А. Д. Моделі корпоративного управління: світовий досвід та вітчизняні реалії. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки), 2014. № 2(26). С. 228 – 235.

63) Тичкова О. Ю. Локальні корпоративні норми у цивільно-правовому регулюванні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03. Харків, 2009. 20 с.

64) Цікало В. І. Співвідношення між прийняттям рішень загальними зборами товариства та їх повноважністю. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 298 – 301.

65) Штерн Г. Ю. Корпоративне управління: Навч. посіб. Харків: ХНАМГ, 2009. 278 с.

66) Юргелевич Сергій Зарубіжні моделі корпоративних договорів. Вісник Центру комерційного права, 2016. № 49. С. 18 – 23.

67) Юргелевич Сергій Основний зміст корпоративних договорів у зарубіжній практиці. Вісник Центру комерційного права, 2016. № 50. С. 16 – 21.

68) Яворська О. С. Господарське товариство однієї особи. Корпоративне право України та інших європейських країн: порівняльно-правова характеристика. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2014. С. 61 – 65.

69) Сліпенчук Н. А. Цивільно-правові способи захисту корпоративних прав: автореферат дис.. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. Спец.: 12.00.03. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2014. – 19 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://zakon.rada.gov.ua> – законодавство України: офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.president.gov.ua/> – офіційний сайт Президента України.
3. <http://www.kmu.gov.ua/control/> – офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://www.rada.gov.ua/> – офіційний сайт Верховної Ради України.
5. <https://minjust.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерства Юстиції України.
6. <https://www.nssmc.gov.ua/> – офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.
7. <http://pidruchniki.ws/pravo/> – бібліотека українських підручників.